

Elhangzott: J. Haydn: Grosse Orgelsolo-messe. Közreműködött: Szabóki Tünde (szoprán), Rajk Judit (alt), Kálmán László (tenor), Cser Péter (baszszus), Stanislav Surin (orgona), a Schola Cantorum Budapestiensis, a Weiner-Szász Kamaraszimfonikusok. Vez. Philipp György. Az alkalom az „Égi Harmóniák — Joseph Haydn összes miséje régi rítusú miséken” sorozat része volt.

A fesztivál művészeti tanácsának tagjai Vármai Andrásné, Balogh Piusz Opraem, Bubnó

Tamás, Igric György, Kocsis Csaba, Mezei János voltak. A támogatók: Deák Diák Általános Iskola és szülői közössége, Vox Pannonica Alapítvány, Budapest Kerámia Kft., Oktatási és Kulturális Minisztérium, NKA (Nemzeti Kulturális Alap), Budapest Főváros Közgyűlése — Gazdasági Bizottság, Francia Intézet, Kárpátia Étterem és Söröző, Fidelio.

A fesztivál szórólapja nyomán

Zsoltárkonferencia a Rabbiképzőben

2010. március 11-én (5770. ádár hó 25-én) csütörtökön 10 órától az Országos Rabbiképző — Zsidó Egyetem (Bp., VIII. Bérkocsis u. 2.) Oktogonális termében tudományos konferenciát tartottak a liturgia és a kántorképző szak közös szervezésében. Megnyitó üdvözlést mondott Schőner Alfréd rektor, főrabbi. A moderátor Kárpáti Judit s Fekete László szakfelelős volt.

A délelőtti program a következő volt:

Fekete László főkántor: A zsoltárok szerepe a zsidó imádkozásban

Nógrádi Gergely kántorképzős hallgató előadásában: Oscar Yardeni, „Eszó énáj ...” (121. zsoltár)

Szécsi József teológus: A zsoltárok megjelenése a görög és latin nyelvű fordításokban, valamint a Talmudban és a midrások világában

Zucker Imánuel kántor előadásában: Yossele Rosenblatt „V'hu ráchum ...” (Zsoltárok 78:38, 20:10)

Hrotkó Larissza doktorandusz: Благослави, душе мое, Господа! „Áldjad lelkem az Urat!” A héber szövegű 103.(104.) zsoltár és pravoszláv értelmezése

Babits Antal doktorandusz: A Zsoltáros költői akcentusai — „nyugalom és szolgaság”

Einhorn Éva táncművész improvizációja zsoltártémára

A délutáni program:

Király László zeneszerző: Zsoltártematika a XX. századi zenében Schönberg, Honegger, Bernstein és Reich művei alapján

Jutta Hausmann evangélikus teológus: Zsoltárok és erőszak — egy szokatlan pár?

Forgách Péter színiiskolás Nógrádi Gábor „Alagsori zsoltárok” verseiből olvas fel

Karasszon István (KRE HTK): „Erős vár a mi Istenünk” — a 46. zsoltár bemutatása

Forgách Péter Nógrádi Gábor „Alagsori zsoltárok” verseiből folytatta felolvasását

Schwezeff Dávid kántor: Szótól szóig — Quasi mixolid

Fekete László előadásában: Gottschall Jakab „HáSém molokh” (93. zsoltár)

Schwezeff Dávid zsoltárdallamokat énekel.

Takáts Judit doktorandusz: A zsoltározás módja a zsidó és keresztény liturgiában

Pém Gabriella liturgia szakos hallgató gregorián stílusú dallamokat mutatott be.

Fekete László a 130. zsoltárt gyűjtött dallamlejegyzés alapján énekelte. Szintetizátoron közreműködött: Pásztor Raymund orgonaszakos zeneakadémiai hallgató.

A meghívó nyomán

A Cavallé-Coll születésének 200. évfordulója alkalmából rendezett Tour de France I. „orgonafutama”

Az ORGANpromotion meghívására, Wolfgang Braun orgonaépítő mester és a Magyarországi Evangélikus Egyház anyagi támogatásával részt vehettem az Aristide Cavallé-Coll születésének 200. évfordulója alkalmából 2011. július

3–10. közt szervezett „Tour de France I.” elnevezésű orgonakörúton, amely a legszebb észak-franciaországi katedrálisok és Cavallé-Coll-orgonák világának megismertetését tűzte ki célul. A kurzus arra is lehetőséget kínált, hogy

az aktív és passzív résztvevők e kiváló hangszereken elmélyültebb interpretációs tapasztalatokat szerezzenek.

Az orgonakörút résztvevői hét különböző államból érkeztek. Én voltam az egyetlen magyar, ám mégsem teljesen idegen, hiszen részt vettem az öt évvel ezelőtti, 2007-es párizsi orgonaúton is, melyet szintén az ORGANpromotion szervezett. Az érdeklődők közt orgonaművészek, aktív orgonisták, orgonaszakértők, orgonaépítők és zenekedvelők egyaránt voltak. A kurzus háromnyelvű volt, leggyakrabban azonban az angol és a német közül választhatunk, hiszen a francia résztvevők általában angolul is értettek.

Párizsból kiindulva hat nap alatt mintegy 2300 km-t tettünk meg. A roueni Saint-Ouen-katedrális négymanuális orgonája után újabb két négymanuális, hét-hét három-, illetve kétmanuális és egy egymanuális hangszert látunk; a kirándulást az orléans-i székesegyház ugyancsak négymanuális orgonájának megtekintése zárta. A hangszerek nemcsak Cavaillé-Coll főbb alkotóperiódusait mutatták be, hanem az egy- és kétmanuális kórusorgonáktól a négymanuálisokig minden nagyságrendet képviseltek. A részletes programfüzetet túl kiváló művészeti vezetőnk, Kurt Lueders párizsi orgonaművész —szinte kimeríthetetlen kútforrásból merítve— még sok olyan hasznos információval is ellátott bennünket, ami az éppen következő orgona tanulmányozásához és az addig látott hangszerekkel történő összevetéshez feltétlenül szükséges volt; felhívta figyelmünket a hangszerek különlegességeire, az idők során bekövetkezett változtatásokra vagy az összehasonlítás szempontjaira is.

A tanulmányút nem csak futószalagszerűen tárta elénk az orgonákat, katedrálisokat és templomokat, hanem általában kellő időt hagyott a francia romantikus hangzásvilág szinte kimeríthetetlen gazdagságú részleteinek alaposabb megismerésére. Meggyőződhattünk arról is, hogy e nagy szimfonikus vagy kisebb romantikus hangszerek milyen feltételekkel alkalmasak a francia vagy német barokk zene tolmácsolására.

Néhány helyen —engedéllyel, szűk körben vagy egyénileg, a résztvevő orgonaépítők, szakértők és művészek nagy örömeire— lehetőség nyílt az orgona belső felépítésének, mechaniká-

jának, stabil légellátásának vagy éppen sípanyagának megtekintésére is.

Az orgonák megismerése koncertszerű vagy más, gondosan tervezett bemutatásukkal kezdődött. Ezt általában interpretációs kurzus követte Kurt Lueders vezetésével. Egyes orgonakon még gyakorlásra is volt lehetőség, hogy a kurzus aktív résztvevői felkészülhessenek a július 7-én megtartott hangversenyre, mely a mester 1876–77-ben, Long-sur-Somme település Saint Jean-Baptiste-templomában felépített orgonáján hangzott el. A koncertet a helyi egyházközség és a polgármester által támogatott jó hangulatú fogadás, beszélgetés követte.

A körút során Cavaillé-Coll 1846–1898 között épült 17 orgonáját még összevethettük a műhely későbbi vezetőinek, Charles Mutinnek, illetve Victor Gonzales-nek egy-egy orgonájával is. Útközben kikapcsolódásként a valloires-i ciszterci kolostor barokk korból származó hárommanuális hangszerének hangját is megismerhettük a helyi orgonista közreműködésével.

Kezdetről foglalkoztatott a gondolat, hogy a Cavaillé-Coll műhelyében huzamosabb ideig dolgozó Angster József bőséges tapasztalatait miért csak részben hasznosította Magyarországon? Beszámolóm nem terjedhet ki e kérdés elemzésére, sem az egyes orgonák jellemzésére vagy egyes intonációs kérdésekre. Mindenesetre annak ellenére sok újabb érdekes és értékes tapasztalattal térhettem haza, hogy 2007-ben már volt lehetőségem Cavaillé-Coll párizsi hangszereinek tanulmányozására.

A körutat kiegészítő programok gazdagították, például az autóbuzson két szellemi totót lehetett kitölteni a tapasztalt vagy elhangzott ismeretekből. Szerda este az amiens-i katedrális színpompás kivilágításában gyönyörködhattunk. A „son et lumière” program hangulatos háttérzene mellett három nagyteljesítményű projektorral a székesegyház építészeti motívumait, gazdag szoborvilágát hozta közel a résztvevőkhöz.

Köszönet illeti az ORGANpromotion két szervezőjét, Miriam Jedelét és Michael Grübert a jó szervezésért, a kifogástalan szállodai helyekért és a járulékos programokért. Még lehet jelentkezni a jövő évi, Cavaillé-Coll emlékére tervezett dél-franciaországi „Tour de France II.”-re.

Kormos Gyula